

DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-53-8>

УДК 339.138:659.1

Баланюк Іван Федорович

доктор економічних наук, професор,
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8320-6383>

Кузьмін Тетяна Леонідівна

доктор філософії PhD, асистент,
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4601-1226>

Шкроміда Віталій Васильович

кандидат економічних наук, доцент,
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1826-8243>

Гнатюк Тарас Михайлович

кандидат економічних наук, доцент,
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7984-987X>

Рига Богдан Ігорович

здобувач освітнього рівня «Магістр»,
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-7410-2306>

Ivan Balaniuk, Tetiana Kuzmin, Vitalii Shkromyda,**Taras Gnatiuk, Bohdan Riga**

Vasyl Stefanyk Precarpathian National University

**МЕТОДОЛОГІЯ АУТСОРСИНГУ З ОБЛІКУ
І ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ У СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ
ВИТРАТАМИ ТА ГРАНТОВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ЗАКЛАДІВ****THE METHODOLOGY OF OUTSOURCING ACCOUNTING
AND INTERNAL AUDIT IN THE SYSTEM OF EXPENSE
AND GRANT MANAGEMENT IN INSTITUTIONS**

Анотація. У статті розглянуто поняття аутсорсингу з обліку та внутрішнього аудиту. Обґрунтовано основні чинники, які впливають на організацію обліку і внутрішнього аудиту витрат та грантової діяльності, а саме: умови гранту, юридичне поле; податкові аспекти; бюджетування грантових коштів; звітність по використанню грантових коштів; оцінка рівня ризиків та прогнозування заходів щодо зниження їх настання. Основна увага приділяється впровадженню аутсорсингу у функції обліку та внутрішнього аудиту, що дозволяє оптимізувати фінансові процеси, забезпечити прозорість використання грантових коштів і знизити ризики порушень. Оскільки точність та відповідність вимогам донорів є ключовими аспектами грантової діяльності, автори акцентують увагу на методології аутсорсингу, яка включає вибір надійних партнерів, захист конфіденційної інформації та оптимізацію витрат. Визначено основні елементи методології аутсорсингу з обліку і внутрішнього аудиту у системі управління витратами та грантовою діяльністю закладів та проведено їх порівняльну характеристику. Висвітлено перспективи подальших досліджень у сфері аутсорсингу та управління витратами та грантовою діяльністю.

Ключові слова: аутсорсинг, методологія, управління витратами, управління грантовою діяльністю, облік, внутрішній аудит.

Summary. The article discusses the concept of outsourcing in accounting and internal auditing. The main factors influencing the organization of accounting and internal auditing of expenses and grant activities are substantiated, namely: grant conditions, legal framework, tax aspects, budgeting of grant funds, reporting on the use of grant funds, and risk assessment and forecasting measures to mitigate their occurrence. The main focus is on the implementation

of outsourcing in accounting and internal auditing functions, which allows for optimizing financial processes, ensuring transparency in the use of grant funds, and reducing the risk of violations. Since accuracy and compliance with donor requirements are key aspects of grant activities, the authors emphasize the outsourcing methodology, which includes selecting reliable partners, protecting confidential information, and optimizing costs. The main elements of the outsourcing methodology for accounting and internal auditing within the system of expense management and grant activities of institutions are identified and compared. The aim of the article is to develop and analyze the methodology of outsourcing in accounting and internal auditing in the context of managing expenses and grant activities of institutions. This research focuses on identifying effective approaches to the use of outsourcing services for improving the quality of financial accounting, internal control, and reducing risks in grant management and finding ways to optimize expenses. The research methods include analyzing scientific publications and practical experience in accounting and internal auditing, comparative analysis of existing outsourcing approaches in expense and grant management, as well as applying systemic approach methods to study the effectiveness of implementing outsourcing in financial processes of institutions. Additionally, methods of induction and deduction are used to assess the potential results of outsourcing services implementation. The prospects for further research in this field include the development of more detailed methodological recommendations for integrating outsourcing in the management of expenses and grant activities of institutions, improving control processes over the use of grant funds, and studying the impact of external factors (changes in legislation, donor requirements) on the effectiveness of such an approach.

Keywords: outsourcing, methodology, expense management, grant management, accounting, internal auditing.

Постановка проблеми. У сучасному управлінні витратами та грантовими ресурсами важливим аспектом є забезпечення принципів ефективності та прозорості. Однак, у багатьох випадках, заклади, що здійснюють грантову діяльність, зустрічаються з проблемами в організації обліку та внутрішнього аудиту, що знижує рівень довіри до їх діяльності та призводить до порушень у фінансових процесах. Одним із можливих шляхів вирішення цієї проблеми є впровадження аутсорсингу у сферах обліку та внутрішнього аудиту.

Аутсорсинг облікових та аудиторських функцій дозволяє залучати зовнішніх фахівців з необхідними знаннями та досвідом для організації і контролю за ефективністю використання грантових коштів, оптимізації не запланованих витрат, зниженням ризиків помилок або шахрайства, а також забезпеченням відповідності нормативним вимогам. Однак, на практиці існує ряд труднощів, пов'язаних з інтеграцією аутсорсингових послуг в систему управління витратами та грантовою діяльністю закладів. Зокрема, виникають питання щодо вибору надійних партнерів, захисту конфіденційної інформації, визначення механізмів контролю та взаємодії між внутрішніми і зовнішніми суб'єктами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз останніх досліджень і публікацій з цієї теми показав, що на сьогоднішній день недостатньо досліджень, присвячених аутсорсингу послуг з бухгалтерського обліку та внутрішнього аудиту. Проте більшість вчених зосереджують свою увагу на бухгалтерському аутсорсингу. Так, Л.С. Скакун вказує, що бухгалтерський аутсорсинг являє собою спосіб організації бухгалтерського обліку, при якому певні функції або весь процес обліку передаються стороннім компаніям з метою підвищення ефективності та якості виконуваних операцій [1, с. 8]. Згідно з точкою зору Т.Г. Савченко та А.П. Ярошина, аутсорсинг бухгалтерського обліку полягає в делегуванні функцій з обліку та

оподаткування, або окремих етапів цього процесу, іноді разом з відповідними активами, зовнішнім постачальникам або провайдером послуг [2, с. 10]. Такий підхід дозволяє організаціям зосередитися на основних бізнес-процесах, покращити ефективність і знизити витрати, одночасно забезпечуючи професійну підтримку в облікових та податкових питаннях. І.Ф. Баланик, Л.С. Сас, Т.Л. Кузьмін та М.В. Смушак зазначають, що важливим є вибір програмного забезпечення в процесі надання аутсорсингових послуг [3, с. 365].

На думку О.В. Білоцерківського та Ю.Ю. Чудновець, аутсорсинг внутрішнього аудиту можна визначити як складову фінансового аутсорсингу, що передбачає передачу сторонній компанії функцій, виконання яких вимагає прийняття рішень у фінансовій та податковій сферах [4, с. 41]. Т.П. Назаренко та І.В. Коберник визначають аутсорсинг з внутрішнього аудиту як передачу функцій внутрішнього аудиту однією компанією іншій організації (аутсорсеру), що спеціалізується на аудиторських послугах, на підставі договору для забезпечення ефективного виконання аудиторських процедур і оцінки фінансових та управлінських процесів [5, с. 953].

Таким чином, аутсорсинг з обліку та внутрішнього аудиту – це процес передачі певних функцій бухгалтерського обліку та аудиторських перевірок стороннім компаніям, що спеціалізуються на цих послугах, з метою підвищення ефективності, зниження витрат та забезпечення високого рівня професіоналізму у виконанні господарських операцій та внутрішнього контролю. Це дозволяє організаціям зосередитись на своїх основних бізнес-процесах, зменшуючи ризики помилок, шахрайства та порушень у фінансовій звітності. Особливо це має велике значення для господарських операцій, пов'язаних із витратами та грантовою діяльністю, де точність обліку та прозорість аудиту є вагомими для ефективного управління ресурсами та забезпечення відповідності вимогам грантодавців.

Аутсорсинг в такому контексті допомагає мінімізувати адміністративні витрати та покращити контроль за використанням грантових коштів.

Метою статті є розробка та аналіз методології аутсорсингу з обліку і внутрішнього аудиту в контексті управління витратами та грантовою діяльністю закладів. Це дослідження спрямоване на визначення ефективних підходів до використання аутсорсингових послуг для покращення якості фінансового обліку, внутрішнього контролю та зниження ризиків при управлінні грантовими коштами та пошук шляхів оптимізації витрат.

Методами дослідження є аналіз наукових публікацій та практичного досвіду в сфері бухгалтерського обліку та внутрішнього аудиту, порівняльний аналіз існуючих підходів до аутсорсингу в управлінні витратами та грантовою діяльністю, а також застосування методів системного підходу для вивчення ефективності впровадження аутсорсингу у фінансові процеси закладів. Крім того, для оцінки можливих результатів впровадження аутсорсингових послуг використовуються методи індукції та дедукції. Індуктивний підхід дозволяє зробити узагальнення на основі аналізу конкретних випадків, а дедуктивний – сформулювати теоретичні прогнози щодо перспективи розвитку аутсорсингу обліку та внутрішнього аудиту в різних умовах.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для раціональної організації обліку і внутрішнього аудиту витрат та грантів важливим є закріплення основних правил в обліковій політиці будь-якого закладу. На формування цих правил впливає низка чинників, а саме:

– *умови гранту* (обсяг і строки гранту; сума гранту та терміни його використання, тобто реалізації проекту; обов'язки грантоотримувача; обмеження щодо цільового призначення та умов використання коштів);

– *юридичне поле* (якщо грант надається іноземною країною, враховуються нормативні акти обох сторін. У правилах багатьох програм підкреслюється важливість застосування кращих і більш строгих практик. Для уникнення непорозумінь будь-які розбіжності узгоджуються шляхом підписання додаткового протоколу між партнерами та донором або регулюються конвенціями чи резолюціями між державами, якщо такі є);

– *податкові аспекти* (включають розуміння податкових правил та обов'язків, що виникають у зв'язку з конкретним грантовим фінансуванням. Оподаткування грантів може змінюватися залежно від правового середовища, типу гранту та його призначення. Наприклад, гранти, які отримуються для реалізації проектів або програм, спрямованих на соціальні, наукові або благодійні цілі, часто звільняються від податку на прибуток та ПДВ. Це обумовлено тим, що їхня мета сприяє розвитку суспільства);

– *бюджетування грантових коштів* (як показують дослідження різних програмних вимог щодо складання бюджетів проектів, основним принципом є ефективне використання грантових коштів, оптимізації витрат, що має бути повністю узгоджено з цілями, завданнями та метою, визначеними в заявці і погодженими з донором. Зазвичай форми бюджетів надаються донорами, і вони не можуть бути змінені без виявлення суттєвих відхилень у кількісних і вартісних показниках. Будь-які коригування бюджетів під час реалізації проектів можуть бути здійснені лише за умови письмового погодження з донором);

– *звітність по використанню грантових коштів* (подібно до бюджету, фінансові та описові звіти мають заздалегідь визначені форми, які можуть варіюватися залежно від складності та рівня деталізації конкретного проекту. Однак методологія фінансової звітності залишається сталою, оскільки акцент робиться на основних елементах бухгалтерського обліку, що забезпечує стабільність і прозорість фінансових процесів у межах реалізації проектів);

– *оцінка рівня ризиків та прогнозування заходів щодо зниження їх настання* (ризик оцінюється вже на етапі формування заявки на грант. Якщо донор не вважає ці ризики критичними, грант надається).

Однією з ключових проблем для підприємств, які планують здійснювати заходи в рамках зазначених напрямів грантової діяльності, є відсутність чітко регламентованого порядку отримання, використання та обліку цих коштів (або активів) [6, с. 55]. Це ускладнює ефективне використання грантових ресурсів, збільшує ризик порушення вимог донорських організацій і створює труднощі в процесі звітності. Крім того, відсутність узгодженої методології обліку може призвести до розбіжностей між запланованими і фактичними витратами, що знижує прозорість використання грантових коштів і ускладнює контроль за виконанням проектів.

Система управління витратами та грантовою діяльністю закладів потребує високої точності та достовірності фінансової інформації, що є важливим для уникнення будь-яких фінансових порушень та відповідності нормативним вимогам грантодавців. У цьому контексті аутсорсинг відіграє важливу роль, адже дозволяє залучити зовнішніх фахівців, які мають необхідні знання і досвід для проведення професійного бухгалтерського обліку та внутрішнього аудиту.

Методологія аутсорсингу з обліку та внутрішнього аудиту у системі управління витратами та грантовою діяльністю закладів є важливою складовою, що дозволяє забезпечити ефективне та прозоре використання грантових коштів (табл. 1). Можна стверджувати, що аутсорсинг як метод

Таблиця 1 – Порівняльна характеристика методології аутсорсингу з обліку і внутрішнього аудиту у системі управління витратами та грантовою діяльністю закладів

№	Елемент методології	Аутсорсинг	
		з бухгалтерського обліку	з внутрішнього аудиту
1	Методи	документування, баланс, калькуляція, подвійний запис, оцінка, рахунки, інвентаризація та звітність	документальна та фактична перевірка, аналіз даних, тестування та інтерв'ю
2	Принципи	повне висвітлення, автономність, послідовність, безперервність, нарахування, превалювання сутності над формою, єдиний грошовий вимірник та ін.	незалежність, об'єктивність, системність, комплексність, компетентність, ефективність та ін
3	Підходи	ризик-орієнтований підхід – облік фокусується на ідентифікації та мінімізації фінансових ризиків; підхід на основі ефективності – націленість на оптимізацію витрат і підвищення результативності; інтегрованість з іншими процесами – взаємодія з іншими підрозділами для полегшення управлінських функцій	процесно-орієнтований підхід – фокус на аналізі та оптимізації існуючих процесів внутрішнього контролю; оцінка ризиків – визначення можливих загроз для діяльності організації, що потребують коригувань у контролі; аналіз відхилень – порівняння фактичних результатів з плановими для виявлення відхилень у діяльності
4	Методологічні засади	національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку/ міжнародні стандарти фінансової звітності – стандарти для забезпечення прозорості в обліку; управлінський облік – збирання інформації для підтримки управлінських рішень; податковий облік – дотримання вимог податкового законодавства для правильного обчислення та сплати податків та зборів	стандарти внутрішнього аудиту/ міжнародні стандарти аудиту (МСА) – забезпечення високих стандартів проведення перевірки; оцінка внутрішнього контролю – вивчення ефективності внутрішніх механізмів управління та контролю; оцінка відповідності – перевірка дотримання нормативних та законодавчих вимог

Джерело: сформовано авторами.

організації бізнес-процесів дозволяє закладам зосередитися на їх основних функціях, при цьому передаючи частину обов'язків стороннім компаніям, що спеціалізуються на веденні обліку та аудиту. У випадку із закладами важливою є передача функцій, які мають відношення до обліку грантових коштів, складання фінансових звітів і виконання вимог законодавства щодо використання грантів. Аутсорсинг надає закладу можливість отримати висококваліфіковану допомогу без необхідності утримувати великі внутрішні команди бухгалтерів або аудиторів.

Одним із основних аспектів методології аутсорсингу є чітке визначення обсягу послуг, які передаються на зовнішнє виконання. Важливо визначити, які саме функції з обліку та аудиту будуть передані стороннім постачальникам послуг [7, с. 520]. Сюди може входити: ведення бухгалтерського обліку, складання звітності, податковий облік або проведення внутрішніх аудитів для перевірки правильності та ефективності здійснення господарських процесів. У контексті управління витратами та грантовою діяльністю це особливо важливо, оскільки грантодавці часто вимагають точності і прозорості в обліку

коштів, а також суворо контролюють дотримання правил використання грантових коштів.

Вибір надійного партнера для аутсорсингу є ще одним важливим кроком. Фахівці, що надають ці послуги, повинні мати відповідний досвід і кваліфікацію, щоб гарантувати виконання всіх необхідних процедур відповідно до вимог законодавства та стандартів. Окрім того, важливо забезпечити належний рівень контролю за роботою зовнішніх фахівців. Це передбачає не лише регулярний моніторинг їхньої діяльності, а й наявність чітких комунікаційних каналів між аутсорсером і закладом.

Бухгалтерський облік та внутрішній аудит потребують неупередженого підходу до оцінки фінансових результатів та процесів. Це особливо важливо в контексті грантової діяльності, де точність і достовірність є важливими для забезпечення довіри грантодавців і уникнення фінансових порушень [8, с. 115]. Аутсорсинг дозволяє залучити висококласних фахівців, які можуть надати послуги на високому рівні, забезпечуючи не лише відповідність нормативним вимогам, а й оптимізацію внутрішніх процесів та витрат.

Система управління витратами та грантовою діяльністю закладів повинна бути гнучкою та

адаптивною до вимог, які постійно змінюються в цій сфері. Аутсорсинг дає змогу реагувати на ці зміни швидше та ефективніше, без необхідності постійного перегляду внутрішньої структури організації [9, с. 499]. Це також дозволяє закладу зосередити ресурси на досягненні основних цілей проєктів, поки зовнішні експерти займаються технічними і фінансовими аспектами.

Також, аутсорсинг з обліку та внутрішнього аудиту у системі управління витратами та грантовою діяльністю є важливим інструментом для забезпечення прозорості, ефективності та надійності управління [10, с. 118]. Завдяки йому заклади можуть мінімізувати ризики, пов'язані з управлінням грантовими коштами, знижувати адміністративні витрати і покращувати свої фінансові показники, що в свою чергу дозволяє підвищити довіру грантодавців і забезпечити успішну реалізацію проєктів.

Висновки. Аутсорсинг з обліку та внутрішнього аудиту є ефективним інструментом у системі управління витратами та грантовою діяльністю

закладів, який дозволяє оптимізувати фінансові процеси, зменшити адміністративне навантаження та забезпечити високий рівень професіоналізму в управлінні грантовими коштами. Залучення зовнішніх фахівців у цій сфері сприяє підвищенню прозорості, точності фінансової звітності та ефективності контролю за використанням грантових ресурсів, що в свою чергу знижує ризики порушень та сприяє належному виконанню проєктів.

Проте для досягнення максимальних результатів необхідно дотримуватись чіткої методології аутсорсингу, яка передбачає визначення основних методів, принципів, підходів та методологічних засад для бухгалтерського обліку та внутрішнього аудиту. Перспективами подальших досліджень у цій сфері є розробка більш детальних методичних рекомендацій щодо інтеграції аутсорсингу в управління витратами та грантовою діяльністю закладів, удосконалення процесів контролю за використанням грантових коштів та вивчення впливу зовнішніх факторів (зміни в законодавстві, вимоги донорів) на ефективність такого підходу.

Список використаних джерел:

1. Скакун Л.С. Бухгалтерський облік в умовах аутсорсингу: автореф. дис... канд. екон. наук: спец. 08.00.09. Житомир. держ. технол. ун-т. Житомир, 2010. 21 с.
2. Савченко Т.Г., Ярошина А.П. Консалтинг та аутсорсинг як сучасні інструменти управління підприємством. *Вісник СумДУ*. 2019. № 2. С. 7–12.
3. Баланиук І.Ф., Сас Л.С., Кузьмін Т.Л., Смушак М.В. Цифрові технології обліково-аналітичного забезпечення та економічного контролю аутсорсингової й консалтингової діяльності підприємств. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. Том 1. Вип. 20 (2024). С. 363–371.
4. Білоцерківський О.В., Чудновець Ю.Ю. Аналіз можливостей використання фінансового аутсорсингу на підприємствах України. *Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі: зб. наук. праць*. 2010. № 1. С. 39–49.
5. Назаренко Т.П., Коберник І.В. Організація внутрішнього аудиту на виробничому підприємстві. Позитивні та негативні наслідки. *Економіка і суспільство*. 2016. Випуск №7. С. 952–956.
6. Kuzmin T., Leshchuk H., Savkiv U., Sas L. Optimization of enterprise costs through outsourcing in accounting and taxation in the context of anti-crisis management. *Journal of Vasyl Stefanyk Precarpatian National University*. Vol. 11 No. 4 (2024). P. 51–58.
7. Лещук Г.В., Савків У.С., Кузьмін Т.Л. Аутсорсингові послуги з обліку і оподаткування у системі управління. *Наукові інновації та передові технології*. 2023. № 13(27). С. 518–526.
8. Шкроміда В.В., Баланиук І.Ф., Кузьмін Т.Л., Гнатюк Т.М. Імперативи формування облікової системи для ефективного управління витратами маркетингової діяльності підприємства. *Сталий розвиток економіки*. 2024. № 4(51). С. 116–120.
9. Kuzmin T., Balaniuk I., Shelenko D., Shpykyliak O., Smushak M. (2024). Economic Assessment Of Agricultural Enterprises In Ivano-Frankivsk Region, Ukraine – Identification Of Factors That Influence Performance. *Journal "Scientific Papers Series Management, Economic Engineering in Agriculture and Rural Development"*, Vol. 24. Is. 3. P. 497–508.
10. Stadler C., Nobes C. Accounting for government grants: Standardsetting and accounting choice. *Journal of Accounting and Public Policy*. 2018. Vol. 37. No. 2. P. 113–129.

References:

1. Skakun, L. S. (2010). Bukhgaltersky oblik v umovakh outsorsynhu: avtoref. dys... kand. ekon. nauk [Accounting in outsourcing conditions: extended abstract of candidate's thesis]. Zhytomyr. derzh. tekhnol. un-t, Zhytomyr. (in Ukrainian)
2. Savchenko, T. H., & Yaroshyna, A. P. (2019). Konsalting ta outsorsynh yak suchasni instrumenty upravlinnia pidpriemstvom [Consulting and outsourcing as modern tools of enterprise management]. *Visnyk SumDU*, no. 2, pp. 7–12. (in Ukrainian)
3. Balaniuk, I. F., Sas, L. S., Kuzmin, T. L., & Smushak, M. V. (2024). Tsyfrovі tekhnolohii oblikovo-analitychnoho zabezpechennia ta ekonomichnoho kontroliu outsorsynhovoі i konsaltingovoі diialnosti pidpriemstv [Digital technologies in accounting and analytical support, and economic control of outsourcing and consulting activities of enterprises]. *Aktualni problemy rozvytku ekonomiky rehionu*, no. 1(20), pp. 363–371. (in Ukrainian)

4. Bilotserkivskiy, O. V., & Chudnovets, Y. Y. (2010). Analiz mozhlivostei vykorystannia finansovoho outsorsynhu na pidpriemstvakh Ukrainy [Analysis of the possibilities of financial outsourcing in Ukrainian enterprises]. *Ekonomika ta upravlinnia pidpriemstvamy mashynobudivnoi haluzi: zb. nauk. prats*, no. 1, pp. 39–49. (in Ukrainian)
5. Nazarenko, T. P., & Kobernyk, I. V. (2016). Orhanizatsiia vnutrishnoho audytu na vyrobnychomu pidpriemstvi. Pozytyvni ta nahatytni naslidky [Organization of internal audit at a manufacturing enterprise. Positive and negative consequences]. *Ekonomika i suspil'stvo*, no. 7, pp. 952–956. (in Ukrainian)
6. Kuzmin, T., Leshchuk, H., Savkiv, U., & Sas, L. (2024). Optimization of enterprise costs through outsourcing in accounting and taxation in the context of anti-crisis management. *Journal of Vasyl Stefanyk Precarpatian National University*, no. 11(4), pp. 51–58. (in Ukrainian)
7. Leshchuk, H. V., Savkiv, U. S., & Kuzmin, T. L. (2023). Outsorsynhovi posluhy z obliku i opodatkuvannia u systemi upravlinnia [Outsourcing services in accounting and taxation in the management system]. *Naukovi innovatsii ta peredovi tekhnologii*, no. 13(27), pp. 518–526. (in Ukrainian)
8. Shkromida, V. V., Balaniuk, I. F., Kuzmin, T. L., & Hnatiuk, T. M. (2024). Imperatyvy formuvannia oblikovoi systemy dlia efektyvnoho upravlinnia vytratamy marketynhovoї diialnosti pidpriemstva [Imperatives for forming an accounting system for effective marketing cost management of an enterprise]. *Stalyi rozvytok ekonomiky*, no. 4(51), pp. 116–120. (in Ukrainian)
9. Kuzmin, T., Balaniuk, I., Shelenko, D., Shpykyliak, O., & Smushak, M. (2024). Economic assessment of agricultural enterprises in Ivano-Frankivsk region, Ukraine – Identification of factors that influence performance. *Journal "Scientific Papers Series Management, Economic Engineering in Agriculture and Rural Development"*, no. 24(3), pp. 497–508.
10. Stadler, C., Nobes, C. (2018), Accounting for Government Grants: Standard-setting and Accounting Choice. *Journal of Accounting and Public Policy*, vol. 37, no. 2, pp. 113–129.

Стаття надійшла до редакції 12.03.2025